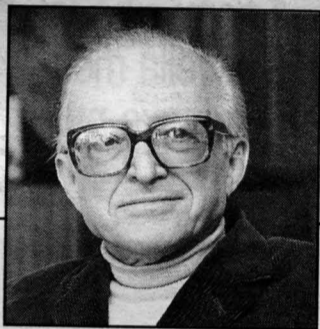

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

Ens hem quedat sense manxaire

Si badem gaire, acabarem per trobar que els anys de la guerra freda han estat els més feliços de la nostra vida. Aquella frase de Vázquez Montalbán que es va fer famosa (*Contra Franco vivíamos mejor*) tenia una càrrega sarcàstica molt definidora. Es veu que l'espècie humana, quan perd un enemic de pes, se sent una mica vídua. S'enyora i no s'acaba de fiar de paus interiors. Algú va dir que Déu no va crear l'home perquè estigui tranquil.

En realitat, es tracta d'un fenomen universal, i la referència a la frase de Vázquez Montalbán m'ha vingut de passada i no pas perquè tingui una connotació local intransferible. Vivim un temps de desconcert profund, en bona part a causa de la desfeta del comunisme. Els EUA es veuen esmaperduts, desolats, no saben què fer dels apocalipsis que tenien tothora a punt. La guerra dels Balcans no acaba d'omplir el buit, sembla que els seus morts no es morin tant com els d'altres guerres de més anomenada. La guerra del Golf va donar poc de si, se li veia un maquillatge estrany. No va acabar de convèncer. I les topades a l'Àfrica i a l'Amèrica Llatina tenen un aire crònic, ens hi han acostumat de petits i quasi ens sembla que formen part d'un folklore exòtic, a frec de convertir-se sempre en atracció turística. Si no s'endanyen massa, ens les solem prendre amb una filosofia senzilla, de no amoïnar-s'hi.

El gran enfrontament entre el capitalisme i el comunisme fou tota una altra cosa. Va donar lloc a un gènere literari de grans possibilitats comercials, amb títols d'èxit arreu del món. Creà la imatge d'autors llegendaris i en va mitificar uns quants. Donà lloc a una filmografia de televisió i de pantalla gran, i a obres de teatre que omplien sales. En resum, movia diners i despertava passions i temences d'aquelles que ho justificaven tot; canvis de govern, caigudes o apujades de divises sense saber ben bé perquè, mesures arbitràries, abusos deshonestos, tota mena de trambalsos que no reque-

rien haver de donar explicacions perquè ja en tenien una de magistral i permanent: era la guerra freda.

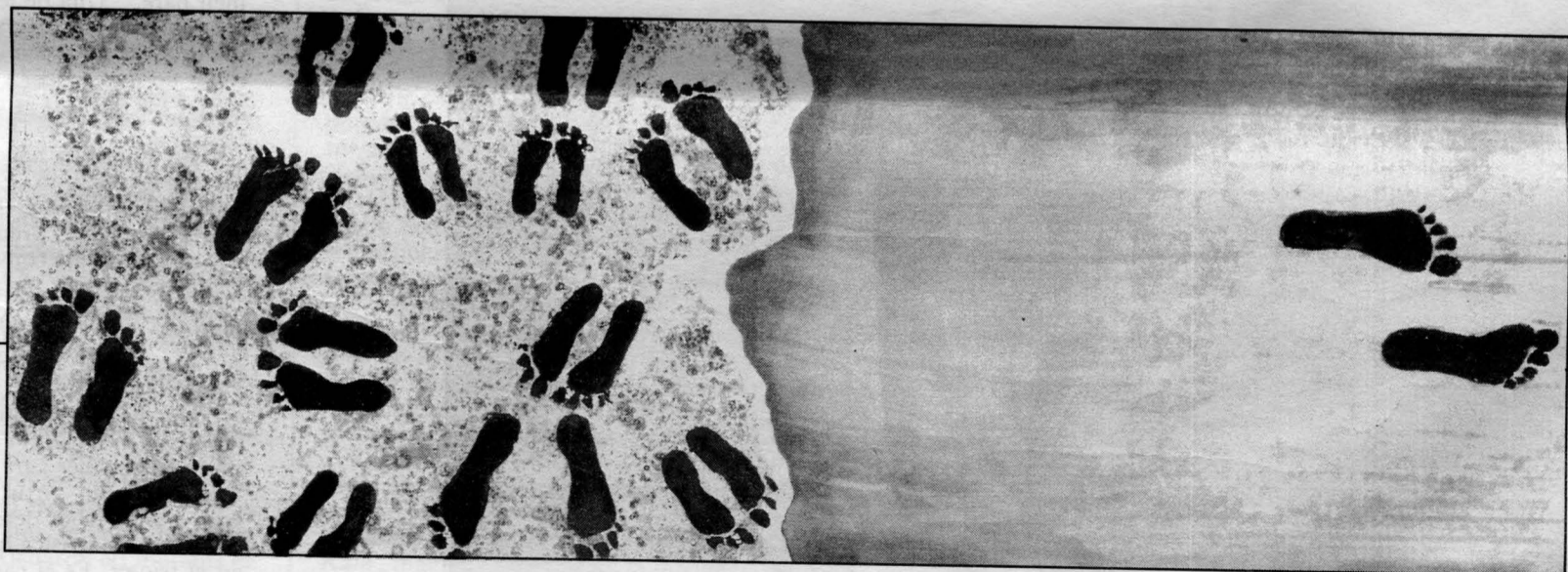
Quan menys ens ho esperàvem, els russos van donar un cop de mà mestra i plegaren, sense avisar, les veles del comunisme. Això que en diem Occident es va quedar perplex. De cop i volta es trobà que li sobrava tot: arsenals, espies, invents mortífers, fàbriques d'armes, enjòlit, excuses, maniobres de doble o triple efecte, traïdors i herois, pressupostos secrets capaços de tancar belles combinacions i, sobretot, martingales que eren com aquests ganivets suïssos que serveixen per a tot.

Després, els esdeveniments s'han anat precipitant i ara ja ocorren coses d'aquelles que costen d'empassar. La casa Sotheby's, de Londres, que quan es tracta de subhastar no té manies, ha anunciat que per al proper dia onze de desembre posarà a disposició dels millors licitadors material espacial soviètic, de tecnologia altament secreta. Entre altres curiositats, oferirà el primer maniquí rus llançat a l'espai, formant part de tot un equip pensat per situar homes a la Lluna. Hi figurarà la taula de càlcul dissenyada per Serguei Koroliov (cap de la cèlebre missió *Sputnik*), i l'original de l'escrit de felicitació de Nikita Khruixtxov a Iuri Gagarin per haver estat el primer home posat en òrbita. L'empresa subhastadora afegeix com a requisit per als possibles compradors l'oferiment d'objectes d'ús íntim i professional per a cosmonautes, tots d'índole altament secreta fins ara.

Redden, el nord-americà organitzador de la subhasta, diu que només l'ha mogut l'aspecte humà de l'afer, que a vegades se li ha oprimat el cor a l'hora de comprar als astronautes russos objectes molt estimats per ells. Ho comprenem, oi?

La curiositat que desperta la notícia és gran. Hi haurà l'agent 007 —amb llicència per a matar— entre el públic? Suposant que hi pogués ésser, se sentiria una mica totxo.

Pere Calders

CARME NADAL